

Liliana Mățã

**GHID DE PREGĂTIRE PSIHOPEDAGOGICĂ
PENTRU GRADELE DIDACTICE**

**EDITURA ALMA MATER
BACĂU 2010**

CUPRINS GENERAL

TEME DE PEDAGOGIE

I. Educația, învățământul și societatea cunoașterii în secolul XXI	5
I.1. Societatea cunoașterii în secolul XXI și educația: context, tendințe, reforme	5
I.2. Impactul educației asupra dezvoltării sociale durabile	5
I.3. Dimensiunea europeană a educației	6
II. Calitatea în educație	10
II.1. Conceptul de calitate în educație. Domenii, criterii și standarde de evaluare	10
II.2. Mecanisme de asigurare a calității procesului și sistemului de învățământ din România	11
II.3. Proceduri de monitorizare și evaluare periodică a calității programelor de studii	12
III. Statutul epistemologic al pedagogiei	14
III.1. Pedagogia: concept și statut epistemologic	14
III.2. Normativitatea pedagogică	14
III.3. Formele educației	17
III.4. Domenii educaționale	19
III.5. Noile educații	22
III.6. Alternative educaționale	23
III.7. Educația permanentă. Autoeducația	25
IV. Sistemul de învățământ în România	27
IV.1. Sistemul de învățământ - concept, funcții, structură, tendințe de evoluție	27
IV.2. Evoluții ale concepției despre integrarea subsistemului învățământului preșcolar în cadrul sistemului; actualitate și perspective	28
V. Procesul de învățământ	29
V.1. Procesul de învățământ - concept, funcții, componente	29
V.2. Dimensiuni și caracteristici ale procesului de învățământ	29
V.3. Specificul abordării sistemice	30
V.4. Modele ale procesului de învățământ	32
VI. Teoria și metodologia curriculum-ului	34
VI.1. Statut epistemologic, dezvoltări actuale	34
VI.2. Analiza conceptelor	35
VI.3. Teorii privind proiectarea și dezvoltarea curriculum-ului	36
VI.4. Tipuri de curriculum	37
VI.5. Conținuturi: concept, componente, criterii de selecție, modalități de structurare	39
VI.6. Proiectarea, implementarea și evaluarea curriculum-ului	40
VI.7. Documente curriculare	41
VII. Finalitățile educației	44
VII.1. Definirea și analiza conceptelor: finalitate, ideal, scop, obiectiv, sarcină, profil educațional	44
VII.2. Taxonomia finalităților/ obiectivelor educaționale	45
VII.3. Operaționalizarea obiectivelor educaționale	47
VIII. Strategiile didactice	50
VIII.1. Delimitări conceptuale	50
VIII.2. Strategiile de instruire	51
VIII.3. Sistemul metodelor de instruire	52
VIII.4. Descrierea metodelor de instruire	53
VIII.5. Mijloace didactice și suporturi tehnice de instruire	62
VIII.6. Instruirea asistată de calculator	63
VIII.7. Moduri de organizare a instruirii	65
VIII.8. Strategii de diferențiere a instruirii	67
VIII.9. Interacțiunea obiective-conținuturi-strategii	68

IX. Proiectarea activității didactice	70
IX.1. Conceptul de proiectare pedagogică	70
IX.2. Etapele proiectării pedagogice	71
IX.3. Nivelurile proiectării pedagogice	71
IX.4. Proiectarea instruirii de către cadrele didactice	72
IX.5. Grile de evaluare. Criterii de autoevaluare	74
X. Evaluarea școlară	76
X.1. Evaluarea școlară: definire, etape, operații, funcții, forme	76
X.2. Metode și tehnici de evaluare	77
X.3. Elaborarea probelor de evaluare	80
X.4. Factori perturbatori în evaluarea școlară	80
X.5. Interacțiunea predare-învățare-evaluare: semnificații actuale	81
XI. Personalitatea cadrului didactic	82
XI.1. Structura personalității cadrului didactic	82
XI.2. Statute și roluri ale cadrului didactic	84
XI.3. Recrutarea, selecția și formarea cadrelor didactice	85
XI.4. Motivația pentru cariera didactică	87
XI.5. Cariera didactică în România	88
XI.6. Deontologia pedagogică	88
XII. Managementul instituției școlare	90
XII.1. Fundamente teoretico-metodologice	90
XII.2. Stiluri de conducere	91
XII.3. Schimbare și dezvoltare organizațională	92
XII.4. Descentralizarea învățământului: rol, funcții, mecanisme	93
XIII. Managementul proiectelor de cercetare în științele educației	95
XIII.1. Cercetarea pedagogică. Concept, specific, roluri, funcții, tipologie	95
XIII.2. Elaborarea proiectului de cercetare	97
XIII.3. Sistemul metodelor de cercetare pedagogică	98
XIV. Moduri și forme de organizare a activității formativ-educative în grădiniță ..	101
XIV.1. Jocul - dominantă a vârstei preșcolare, metodă și mijloc de formare și dezvoltare a personalității copilului preșcolar	101
XIV.2. Jocul - tipologie, structură, funcționalitate, specificitate, relevanța pentru învățământul preșcolar	102
XIV.3. Relația dintre joc - învățare - creație și diferitele activități și forme de organizare a activităților în grădiniță	103
XIV.4. Diferențierea și individualizarea procesului formativ în cadrul jocurilor și activităților la alegere	104
XV. Educația moral-civică și religioasă	106
XV.1. Reperetele întemeierii educației morale: reperul subiectiv/ reperul obiectiv	106
XV.2. Educația morală - instituții sociale: determinisme și conexiuni	106
XV.3. Limbajul moral: specificitate psihopedagogică; implicații în activitatea instructiv-educativă	107
XV.4. Comportamentul moral: definiție, forme de exprimare, caracteristici	108
XV.5. Autoeducația morală - parte constitutivă a educației morale: semnificații, forme, surse și componente structural funcționale	108
XV.6. Finalitățile, strategiile și formele de evaluare ale educației moral-civice și religioase	109
XVI. Educația școlară și parteneriatele școală – familie – comunitate	112
XVI.1. Parteneriatul cu familia	112
XVI.2. Parteneriatul cu autoritățile și comunitatea	113
XVI.3. Structura și condițiile programelor de parteneriat	113

TEME DE PSIHOLOGIE

I. Educabilitatea	117
I.1. Conceptul de educabilitate	117
I.2. Factorii educabilității	117
I.3. Teorii privind educabilitatea	118
I.4. Mediile educaționale	119
II. Structura și dinamica personalității	121
II.1. Conceptul de personalitate	121
II.2. Modele de abordare a personalității	123
II.3. Structura personalității. Unitate și dinamică. Perspective noi în abordarea structurii personalității	125
II.4. Dimensiunea creativă a personalității	128
II.5. Personalitatea din perspectivă psihosocială	133
II.6. Dezvoltarea personalității	134
II.7. Metode de cunoaștere a personalității elevului	140
III. Predarea	144
III.1. Conceptul de predare. Relația predare-învățare-evaluare	144
III.2. Modele ale predării	145
III.3. Strategii și stiluri ale predării	146
III.4. Eficacitate și eficiență în predare	147
III.5. Orientări contemporane	147
III.6. Aspecte specifice ale predării în învățământul preșcolar și primar	149
IV. Învățarea școlară	151
IV.1. Conceptul de învățare	151
IV.2. Modele ale învățării	155
IV.3. Spațiul afectiv al învățării	157
IV.4. Motivația învățării școlare	158
IV.5. Dificultățile în învățarea școlară	160
V. Comunicare și relații de comunicare pedagogică	164
V.1. Definiție, structură, modele și procesualitate în comunicare	164
V.2. Tipuri de comunicare	165
V.3. Formele comunicării	165
V.4. Comunicarea educațională și comunicarea didactică	166
V.5. Factorii și condițiile comunicării didactice eficiente. Bariere sau/ și blocaje în comunicarea didactică	167
V.6. Comunicarea și interacțiunea didactică	169
V.7. Gestionarea conflictelor și prevenirea violenței în școală	170
VI. Succesul și insuccesul școlar	174
VI.1. Conceptele de succes/ insucces școlar	174
VI.2. Cauze și forme de manifestare	174
VI.3. Modalități de prevenire și înlăturare a insuccesului școlar/ de stimulare și favorizare a succesului școlar	175
VII. Consilierea și asistența psihopedagogică în școală	177
VII.1. Asistența psihopedagogică în școală	177
VII.2. Consilierea educațională	178
VII.3. Consilierea și orientarea privind cariera	179

VIII. Educația elevilor cu nevoi speciale	181
VIII.1. Delimitări conceptuale	181
VIII.2. Particularități psiho-sociale ale elevilor cu cerințe educative speciale	182
VIII.3. Creativitate, inovație și educație pentru excelență a elevilor cu potențial aptitudinal ridicat	184
VIII.4. Educația pentru diversitate	186
VIII.5. Școala incluzivă și instruirea diferențiată	187
VIII.6. Evaluarea complexă a elevilor cu cerințe educative speciale	187
IX. Clasa de elevi ca grup social	189
IX.1. Noțiunea de grup social	189
IX.2. Particularitățile clasei de elevi ca grup social educațional	190
IX.3. Structuri și interacțiuni formale și informale în grupul de copii	191
IX.4. Relații și interacțiuni cu valențe educative în clasa de elevi	192
X. Managementul clasei de elevi	194
X.1. Delimitări conceptuale	194
X.2. Natura managerială a rolurilor și funcțiilor cadrului didactic	194
X.3. Argumente pentru managementul clasei	195
X.4. Dimensiunile managementului clasei	196
X.5. Managementul clasei de elevi și disciplina	198
X.6. Consecințele negative ale unui management defectuos al clasei de elevi	199
X.7. Situații conflictuale/ de criză educațională în clasa de elevi	199
Cuprins general	201
Programe	205
Programa de Pedagogie pentru profesori – definitivat	205
Programa de Pedagogie pentru profesori – gradul didactic II	206